

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Zorg over de geneeskunst

PROF. DR. P. MUNTENDAM HIELD de feestrede ter gelegenheid van het eeuwfeest van de Afdeling Zaanland van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst onder de titel: De ontwikkeling van de geneeskundige zorg in de toekomst.

Het gedeelte, handelend over de kwakzalverij, luidde als volgt:

„

De taak van de toekomstige huisarts zal niet licht zijn. Over elf dagen zal een andere herdenking plaats hebben. Het zal dan 100 jaar geleden zijn dat Thorbecke's vier geneeskundige wetten in het staatsblad verschenen. Met de regeling van de geneeskundige opleiding en het leggen van de bevoegdheid tot de uitoefening der geneeskunst uitsluitend in de handen van hen die met goed gevolg de opleiding hadden gevolgd, hoopte hij met succes de strijd tegen de kwakzalvers te kunnen aanbinden. Waren er toen reeds psychologen geweest, zij hadden hem erop gewezen dat de mens de magie zoekt en bemint. Van Goethe reeds stammen de woorden „Der Aberglaube gehört zum Wesen der Menschen”.

De kwakzalverij bleef en viert op de huidige dag nog hoogtij. Men heeft de paranormalen van vandaag wel eens de kwakzalvers in modern kled genoemd. De vraag komt steeds, ook in ons parlement, aan de orde: moeten wij de mens niet vrijlaten daar de hulp te zoeken waar hij dit wenst en bij hem aan wie hij zijn vertrouwen schenkt? Of in andere woorden: zullen wij in de toekomst een wettelijke regeling ingevoerd zien waarbij zoals in de Scandinavische landen en Duitsland, onder bepaalde waarborgen ook anderen dan de artsen de geneeskunst mogen uitoefenen? Ook op dit punt waag ik mij niet aan voorspellingen, maar wel wil ik met nadruk stellen dat de artsen zelf, en met name de huisartsen, de omvang van het kwaad der kwakzalverij kunnen beperken door de volle aandacht te schenken aan de klachten van hun

patiënten, ook als het somatische onderzoek niet tot een verklaring leidt.

Vergeet U niet dat het de patiënten met psychische en psychosomatische klachten zijn, die zich tot de kwakzalver wenden, en dat het juist dit terrein is waarop de magie en de suggestie het therapeuticum bij uitstek zijn. De kostprijs van het aardstralenkastje is laag, de verkoopprijs hoog; het is deze marge die bij degenen die bedrogen wil worden, wonderen doet.

„

Schenkt ook aan de klachten van de malade imaginaire aandacht, want de inbeelding als zodanig wijst op een gestoord welzijn. Neemt voor hen meer tijd dan het consult of bezoek U gemiddeld vraagt, weest vriendelijk en blijft geduldig; bedenkt, dat deze categorie van patiënten niet in de eerste plaats om de kunde vraagt, maar om de kunst, van huisarts en van specialist. En ook van de artsen, werkzaam in bedrijf of sociale verzekering. Laten ook zij bedenken, dat zij tezamen met de behandelende artsen één

front vormen tegen de kwakzalverij. Ook zij werden eerst arts, pas later traden zij op het terrein van de sociale geneeskunde. En als arts beoefenen ook zij de geneeskunst.

Waar in de toekomst verwacht mag worden, dat de ontwikkeling van de sociale verzekering en de groei van de industrie in toenemende mate haar stempel zal drukken op de zorg voor de gezondheid van de arbeidende bevolking daar mogen mijn woorden verstaan worden. Niet minder dan voor de behandelende arts geldt voor deze sociaal-geneeskundigen dat het bevorderen, het bewaren en het herstel van de gezondheid de hoogste wet is, waarnaar hun handelen wordt bepaald. Slechts door het gesloten front kan het gebed van de Joodse arts Maimonides, achthonderd jaar geleden geboekstaafd, worden verhoord: „Verban van hun ziekbed alle kwakzalvers . . . want het is hardvochtig volk dat door zelfoverschatting de beste bedoelingen der kunst verijdelt”.

PROF. MUNTENDAM HEEFT de artsen wel onverbloemd de spiegel

Lezen met de „vingertoppen”

De Russische Literatoernaja Gazeta meldde onlangs, dat de sedert 1962 in de Sowjet-Unie gerapporteerde gevallen van „zien door middel van vingertoppen” op bedrog berusten. De bij de experimenten betrokken dames, „lazen”, terwijl zij geblinddoekt waren.

Een parapsycholoog noemde het geval van Lena Blinova, die geblinddoekt zelfs platen kon zien, aanvankelijk een „grote wetenschappelijke gebeurtenis”. Spoedig volgden, zoals vaker met dit soort gevallen, vele andere mel-

dingen van met vingertoppen en tenen „lezende” dames, ook in de Ver. Staten!

De Literatoernaja Gazeta schreef, dat ofschoon er vele meldingen zyn, zelfs al uit de vorige eeuw, van vingertoplezen, nog nooit een blinde tot zoiets in staat is geweest. Een grondig onderzoek op het Bechterew Instituut voor Psychoneurologisch onderzoek in Leningrad deed een van de dames, Nina Koelagina door de mand vallen. Later werden ook de anderen ontmaskerd: zij bleken langs de blinddoek te hebben „gespiekt”.

Zorg over de geneeskunst

DE LEGE STOEL

vervolg van pag 1

voorgehouden. Laten wij hopen met succes, doordat de zin van zijn woorden op de juiste wijze wordt verstaan en... ernaar wordt gehandeld ook. Want er is periculum in mora nu de Overheid klaarblijkelijk in ernst overweegt het fundament van de Wet op de uitoefening der Geneeskunst aan te tasten.

Thorbecke — met zijn vooruitziende geest — heeft de strijd tegen de kwakzalverij aangeboden. Hij zou deze gewonnen hebben ook als de uitvoerende organen zijn Wet maar van stonde af aan op de juiste wijze hadden toegepast. Daaraan echter heeft veel — zo niet alles — ontbroken. De Vereniging tegen de Kwakzalverij wees hierop in haar 84-jarig bestaan herhaaldelijk en gaf ook de wegen aan, die zouden kunnen leiden tot verbetering. Tot dusverre helaas echter zonder resultaat.

Wij willen ze hier nog eens in het kort herhalen.

1. Bij elke strafzaak tegen een onbevoegde een getuige-deskundige — liefst de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid — dagvaarden ter juiste voorlichting van de — in medische begrippen niet geschoolde — rechtsprekende instanties.
2. Ter beschikking stellen aan de betreffende autoriteiten, belast met de opsporing van dit soort delicten, van Rijksrechercheurs, speciaal opgeleid voor dit doel.
3. Ter beschikking van de autoriteiten stellen van een rechtskundige, die zich in deze materie heeft bekwaamd.
4. Onderbrengen van de opleiding in de psychologie bij de Medische faculteit.

Psychologie

OVER DIT LAATSTE punt moge iets meer worden uitgeweid.

In zijn herdenkingsrede heeft prof. Muntendam wel heel duidelijk gesteld, dat het de artsen bij de uitoefening van de praktijk veelal ontbreekt aan een psychologisch juiste aanpak van de problemen.

Ook heeft hij — zij het indirect — laten doorschemeren, dat het de psychologen mangelt aan medisch inzicht als hij opmerkt: „Waren er toen reeds psychologen geweest, zij hadden hem (Thorbecke) er op gewezen, dat de mens de magie zoekt en bemint”.

De opvolgers van Thorbecke hebben getoond diens brede visie op het belang van de Volksgezondheid te missen door de opleiding in de psychologie toe te vertrouwen aan de faculteit der letteren en wijsbegeerte in plaats van deze onder te brengen bij de medische faculteit. Ware dit laatste geschied, dan zou de arts, voldoende psychologisch geschoold, ook op dit punt zijn patiënten hebben kunnen geven waarop dezen recht hebben.

Sein op onveilig

BOVENDIEN ZOU DE psycholoog — als medisch specialist — geen onbevoegde zijn en zouden derhalve diens conclusies op veel hechter basis zijn gefundeerd. Ook de para-psychologie — zo die als nevenvak geaccepteerd zou kunnen worden — zou een heel ander aanzien hebben gekregen.

Een, op deze wijze als medisch specialist opgeleide psycholoog zou aan zijn vermaning aan Thorbecke uit volle overtuiging hebben toegevoegd: „maar in het belang van de Volksgezondheid zullen wij trachten deze zwevende geesten te behandelen om hun de dwaling te doen inzien”.

De kwakzalverij — gezien vanuit het oogpunt van wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidszorg — zou veel minder vat krijgen op het mensdom. Het parlement zou zich dan ook geen zorgen meer behoeven te maken over al dan niet verlenen van een zekere vrijheid van behandeling aan onbevoegden.

Hier en daar in het buitenland moge een zekere behandelingsvrijheid bestaan, dat wil helemaal niet zeggen, dat daarom ook hier te lande deze weg moet worden opgegaan. Zijn wij goed ingelicht, dan zit men in Duitsland in zijn maag met deze „Kurierfreiheit” en wordt zelfs in Frankrijk — door de ervaring wijs geworden — de strijd tegen de kwakzalverij danig verscherpt.

Moge deze gang van zaken voor onze Overheid het teken zijn, dat het sein op onveilig staat. Dat men zich tienmaal bedenke alvorens officieel — door gevoelsoverwegingen geleid — de klok hier achteruit te zetten.

A. P. N. DE GROOT.

NIEUWE LEDEN

Als nieuwe leden begroeten wij de heren H. J. van der Molen, hoofdcommissaris van Politie te Amsterdam en L. Korndörffer, Amsterdam.

PROF. DR. W. F. WERTHEIM SCHRIJFT in het tijdschrift Wetenschap en samenleving de volgende herinnering aan prof. Rhine, die de reputatie had zich op wetenschappelijke wijze met parapsychologische verschijnselen bezig te houden. Kort na de oorlog luisterde prof. Wertheim naar een lezing, die prof. Rhine te Amsterdam hield.

„De lezing zelf, waarbij Rhine verslag gaf van een aantal van zijn proeven, maakte geen onserieuze indruk, al bleef ik onder het luisteren reserves houden tegenover de figuur van prof. Rhine.

Maar na de pauze kwam de clou van de bijeenkomst. De voorzitter maakte een envelop open. Daarin bleek een briefje te zitten met een profetie van de helderziende Croiset. Op de twaalfde rij, zoveelste plaats links van het middenpad, moest in de zaal waar onze bijeenkomst plaats vond een man zitten, die zus en zo gekleed was en die die morgen dat en dat was overkomen. Het is al meer dan 15 jaar geleden, dus de details van het briefje zijn me ontshoten. Maar wat ik mij heel duidelijk herinner, was dat op die bewuste plaats niemand bleek te zitten. En daarnaast zat niet een man, zoals in 't briefje stond, maar een vrouw.

Maar geen nood. De voorzitter van de beenkomst zei: maar dan klopt 't misschien voor die meneer, die schuin achter de door de „helderziende” aangegeven plaats zit, dus op de 13de rij. Als je zo helder ziet, kun je je best één rij plus één plaats vergissen. Na enig wurmen bleek er bij de bewuste meneer tenminste zoveel te kloppen als er in elke uitspraak van een kristalkijkende waarzegster achteraf kloppend gemaakt wordt.

Ik zat met de opperste verbazing naar het toneel te kijken.

Ik keek vooral naar prof. Rhine, die naast de voorzitter op het podium zat en wie werd uitgelegd wat er aan de hand was. En ik wachtte op het moment, dat professor Rhine zou opspringen en roepen: „Zijn jullie nou helemaal gek geworden om mijn serieuze wetenschappelijke lezing te gaan compromitteren met hocus pocus en koffiedik!”

Maar de heer Rhine zei helemaal niets. En ging na deze vertoning rustig vragen uit de zaal over zijn lezing beantwoorden. Maar ik liep de zaal uit. Ik had genoeg gezien.

Sindsdien moet ik altijd glimlachen wanneer ik in artikelen van serieuze wetenschapsmensen iets lees over „uiterst zorgvuldige onderzoekers zoals Rhine”, besluit prof. Wertheim.

Gaston Naessens kreeg maximumstraf opgelegd

De Franse kwakzalver

Gaston Naessens is door de Parijse strafrechtbank veroordeeld tot de maximumstraf wegens het onbevoegd uitoefenen van de genees- en artsenzakende: n.l. 18.000 frank boete, subsidair twee jaar hechtenis. Zoals wij in het vorige nummer van ons maandblad berichten is de Franse regering van plan kwakzalvers krachtiger aan te pakken en op de algemene ledenvergadering van 8 mei j.l. heeft de voorzitter van onze vereniging de hoop uitgesproken, dat dit een voorbeeld zou mogen vormen voor de Nederlandse regering.

Naessens profiteert nu nog van de betrekkelijk milde wetgeving, die hem een onvoorwaardelijk gevangenisverblijf bespaart. Het vonnis was conform de eis. De Franse orde der geneesheren en die der apothekers, die zich als eiser in het proces hadden gesteld, kregen elk de symbolische ene frank schadevergoeding toegewezen. Naessens beweerde, zoals men weet, dat hij een serum, „anablast” had gevonden ter genezing van leukaemie, bloedkanker.

Er was, zo bleek uit de behandeling van de zich bioloog noemende Naessens (wij hebben in het Maandblad van april 1964 het hele geval aan een uitvoerige beschouwing onderworpen) een uitvoerig onderzoek aan de behandeling van de rechtzaak vooraf gegaan.

Waar bleef de microscoop?

OVER HET SERUM „Anablast” zei een getuige-deskundige, dr. Roger Lebreton tijdens de behandeling van de zaak, dat wanneer het waar was geweest, dat Naessens, zoals hij beweerde een parasiet had ontdekt, die de leukaemie had veroorzaakt bij de kinderen, die hij behandelde, dat hij een diagnose kon stellen, dat hij de ziekte met een serum en een vaccine kon behandelen dit wel een verbluffend getal uitvindingen en ontdekkingen betekende. Zo verbluffend, dat er genoeg was voor een half dozijn Nobelprijzen . . . „Het is een heleboel voor een man alleen”, zei een ironische dokter Lebreton.

Naessens zou de oorzaken van de bloedkanker hebben ontdekt met behulp van een krachtige microscoop. Waar is die microscoop, wilde men weten.

— Die is me ontstolen op de luchthaven van Nice, antwoordde Naessens, die vertelde, dat het apparaat tientallen miljoenen franks waard was.

Dr. Lebreton vertelde, dat Naessens hem foto's had getoond waarop men „kankerkiemen” kon zien. In werkelijkheid was het condensatie en precies dezelfde foto's kon men maken van het bloed van een gezond mens.

Naessens had de ontwikkeling van de „kiemen” op een film vastgelegd. Maar hij heeft niemand ooit die film laten zien . . .

Een net van leugens

ER WAREN OOK nog proeven met muizen genomen, maar die proeven had Naessens niet afgewacht — hij was naar Canada gegaan. De proeven hadden trouwens niets in zijn voordeel opgeleverd.

Zijn „anablast” werd door deskundigen niet als een serum beschouwd. Er waren geen eiwitten in, wel bevatte dit geruchtmakende „serum” 22 maal zoveel fenol als Naessens had opgegeven en liefst 500 maal zoveel boorzuur.

Naessens noemt zich „bioloog”, maar de rechtbank had vergeefs gezocht

naar enig document waaruit dat zou blijken. Naessens had drie verdedigers, maar ook zij konden het net van leugens, waarmee Naessens zijn activiteiten als kwakzalver had omgeven, niet ongedaan maken. De president van de Parijse rechtbank, Batigne, las brieven voor van de moeder en de zuster van Naessens. Zijn moeder nam aan, dat haar zoon wellicht te goeder trouw was geweest in de kwestie van het z.g. anablast, maar dat hij een wensdroom voor werkelijkheid had aangenomen. De zuster van Naessens noemde haar broer een leugenachtige fantast, die slechts zichzelf ernstig neemt. „Zij noemt U een tovenaarsleerling, die door de loop van de gebeurtenissen is overrompeld. Zij noemt U koppig”, aldus de president van de rechtbank.

Voorts bleek nog, dat Naessens een geschrift van een oude geleerde, dr. Karatchenzeff, die meende dat kanker door bacteriën werd veroorzaakt, vrijwel geheel had overgeschreven.

KWAKZALVER BLIES OVER VERBRAND ARMPJE

EEN KINDJE VAN achttien maanden is in Franse dorpje Monchy-Humières bij Compiègne een vreselijke dood gestorven, omdat de ouders weigerden het door een arts te laten verzorgen.

Dominique Rakoczy had op 22 maart in een onbewaakt ogenblik haar armpje in de wastobbe gestoken en gilte van de pijn. De moeder, die nog geen twintig jaar is, had het een eerste verzorging gegeven, voordat zij het kind aan haar schoonmoeder overdroeg met het verzoek het naar de dokter te brengen.

In plaats daarvan werd het gebracht naar een gewezen loodgieter, die zich noemt „de afgevaardigde van de Allerhoogste, naar de wereld gezonden om wonderen te doen”. Deze man, een zekere Henaux, heeft een zeer drukbezocht spreekuur. Zelfs uit België komen de zieken naar hem toe.

Toen men hem het kindje bracht, blies hij slechts over het verbrande armpje. Daarna gaf hij de schoonmoeder de opdracht om veel voor het kind te bidden, en er vooral geen dokter bij te halen. De schoonmoeder ging met het kindje naar huis en gedurende

bijna een hele maand liet men het aan haar lot over.

De ouders die het meisje zienderogen achteruit zagen gaan, wilden er toch een dokter bij halen. De schoonmoeder die het huishouden stevig onder de duim schijnt te hebben, verbod dit.

Op 19 april overleed het kindje onder de hevigste pijnen. Enkele uren tevoren hadden de ouders er toch een dokter bijgehaald, profiterend van de afwezigheid van de schoonmoeder. Het was toen echter te laat en de dokter kon niets meer doen.

Hij waarschuwde evenwel de politie, die op last van het parket van Compiègne het lijkje in beslag nam. Lijk-schouwing wees uit, dat indien het kindje onmiddellijk medische hulp zou hebben ontvangen, het zonder moeite genezen zou zijn.

Dit geval heeft de Franse bevolking, die, aldus het Alg. Dagblad, over het gebeurde in hevige mate ontsteld is, nog eens duidelijk gemaakt hoe nodig het wel is dat de wet tot bestrijding van kwakzalvers en wonderdokter, die op het ogenblik op stapel staat, snel van kracht wordt.

Welke naam moet de vereniging in de toekomst dragen?

SUCCESSVOL JAAR

ZOALS WIJ IN het kort reeds in ons meinummer hebben vermeld is het besluit tot de reorganisatie van de vereniging uitgesteld tot de najaarsvergadering van de vereniging. Reden was vooral het bezwaar, dat enige leden *opperden tegen de nieuwe naam Vereniging tot bescherming van de Wetenschappelijke Gezondheidszorg*.

Hoe dan wel? Vereniging ter bestrijding van de wetenschappelijke onverantwoorde gezondheidsbemoeiingen? Dat is een ruimere doelstelling, vond op de algemene ledenvergadering van onze vereniging de heer H. J. P. van Batenburg, die meende, dat de bevoegde geneeskundige en de wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg geen bescherming nodig hebben.

De voorzitter, de heer A. P. N. de Groot antwoordde hierop, dat de voorgestelde naam verder reikt. De opzet van de reorganisatie is het handhaven van de bestrijding, maar ook uitbreiding tot voorlichting. Wij willen verantwoorde voorlichting.

Het bestuurslid mr. Van den Berg wees nog op het belangrijke motief, dat men de vereniging wel heeft verweeten, dat zij te negatief was, omdat zij alleen maar wil bestrijden. „Wij willen ook positief werkzaam zijn”.

Het lid dr. Uitterdijk meende, dat men er nu een pseudo-wetenschappelijk tintje aan wil geven. „Wij dwalen helemaal af van onze oorspronkelijke opzet, de bestrijding van de kwakzalverij en de para-psychologie. Primair is de bestrijding, niet de voorlichting”.

Ook de oud-voorzitter, dr. H. H. Funke, kon zich niet verenigen met de nieuwe naam. „Geef een toevoeging, dan wordt het veel duidelijker. Onze weg is toch vooral het bestrijden”.

De voorzitter: Het fundament van de bestrijding is de voorlichting. De oude naam geeft een aversie tegen de vereniging.

De heer Funke: Wij zijn een uiterste, wij willen strijden.

Het bestuurslid, de heer Aukema, stelde voor de naam vereniging tegen de kwakzalverij te combineren met „bescherming verantwoorde gezondheidszorg”.

De heer Uitterdijk: De paranormale genezers moeten wij aanpakken.

Het bestuurslid, de heer Noord: Met het woord kwakzalverij kunnen wij de para-normale genezers brengen onder de noemer, waaronder zij vallen.

De voorzitter: De bedoeling van de organisatie is de kwakzalverij gericht en systematischer te bestrijden. Wij moeten een bureau hebben. Als we zo in de pieremegoggel blijven zitten worden we nooit een strijdbaar schip!

Het bestuurslid mej. Van Marle stelde voor de oorspronkelijke naam te handhaven, maar er een nieuwe ondertitel aan toe te voegen. Langzaam maar zeker zal meer begrip voor die ondertitel komen.

Gehoord deze discussie besloot het bestuur in de najaarsvergadering de reorganisatieplannen verder te behandelen.

Bij de opening van de vergadering had de voorzitter het overlijden herdacht van de secretaris, de heer H. Dijkstra. De jaarverslagen werden goedgekeurd. Bij zijn toelichting tot het reorganisatievoorstel wees de voorzitter er op, dat de kwakzalverij bij overheid en publiek een slechte naam heeft. De kwakzalver is tegenwoordig niet meer dat boertje van Staphorst, van Ursem of Rinsumageest... De praktijken, waartegen wij ons nu vooral moeten richten zijn die van mensen, die een zeker aanzien genieten bij een deel van ons volk. Hun bedrijf wordt gestimuleerd door een zeker deel van de intellectuelen. Wij moeten ons aanpassen bij de nieuwe methode. Daarom willen wij er de Maatschappijen bij betrekken, een directorium vormen, deskundigen ons blad meer waarde laten geven. Wij willen het publiek duidelijk maken waarom Organon mis is Jan Publiek te adviseren Davitamon per familieflacon van 500 of 1000 stuks te kopen...

AAN HET JAARVERSLAG van de Vereniging tegen de Kwakzalverij ontlenen wij, dat het aantal leden en abonnee's in 1964 op ongeveer hetzelfde peil bleef als in de voorgaande jaren. Met het oog op de komende reorganisatie werd een begin gemaakt met een aanpassing van de bestuursformatie aan de plannen. De Vereniging is de Kon. Ned. Mij. tot Bevordering der Geneeskunst, de Ned. Mij. tot bevordering der Pharmacie, de Ned. Mij. tot bevordering der Tandheelkunde en de Kon. Ned. Mij. voor Diergeneeskunde uitermate erkentelijk voor de verleende medewerking om een bestuurslid aan te wijzen.

Omdat in 1963, door het bedanken van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, het bureau van de vereniging werd opgeheven, moest in het verzorgen van lezingen worden voorzien. Hierin slaagde de vereniging voortreffelijk, doordat de bekende journalist de heer Henri Knap, zich bereid verklaarde verschillende sprekerbeurten voor zijn rekening te nemen. Ook mevrouw P. L. van der Zwan-Bom en de voorzitter hielden voordrachten.

Over de activiteiten van de vereniging lezen wij verder nog in het jaarverslag, dat de vereniging de grondslag legde tot het berechten van de onbevoegde O. W. van Dam te Schiedam. Op aanwijzingen van een van de leden werd de handelwijze van deze onbevoegde onder de aandacht gebracht van de officier van justitie te Rotterdam.

Eenzelfde initiatief werd ontplooid, doordat het bestuur de geneeskundig inspecteur attendeerde op de ontoelaatbare samenwerking van de arts R. Polderman te Baarn met de onbevoegde W. Koster.

De vereniging protesteerde bij het Ned. Rode Kruis tegen de medewerking, die haar afdeling Utrecht verleende tijdens de gebedsgenezingsactie van de Amerikaan Roberts.

Al met al kan worden geconstateerd, dat de vereniging wederom een succesvol jaar achter de rug heeft, besluit het jaarverslag.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgeneeskunde te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnee's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Correspondentie: Oranjelaan 6, Hilversum.